

Architectuurcentrum Amsterdam

Juryrapport Amsterdamse Architectuur Prijs 2016

Vakjury: Madeleine Maaskant, Bart Reuser, Marieke Berkers

Inleiding

De jaarlijkse tocht langs de genomineerde bouwprojecten van Amsterdam leverde ook in 2016 weer een inspirerende dag op. De discussie waaierde breed uit en ging over de architectuur, het belang van de stad, de chemie in de samenwerking, het plezier van het ontwerpen, inventiviteit en uithoudingsvermogen, de inpassing in de omgeving en nieuwe trends en ontwikkelingen. Voor de tweede keer gingen de publieks- en de vakjury gezamenlijk op pad, om vervolgens op basis van eigen criteria en discussies een winnaar aan te wijzen. De publieksjury schreef daarover een eigen rapport.

Zoals ieder jaar inventariseerde Architectuurcentrum Amsterdam de gehele bouwproductie en werkte in twee rondes van adviezen, van de programmaraad van Architectuurcentrum Amsterdam en van de vakjury, toe naar een shortlist van tien nominaties. Voor het eerst sinds het begin van de recessie is de bouwproductie weer toegenomen. Dit leverde een zeer gemengde lijst op van gebouwen met publieke en private functies. Opvallend was de afname van het aantal transformaties op de shortlist. Bestond in 2015 nog bijna de helft van het aantal projecten uit transformaties, in 2016 haalde maar één transformatie de laatste tien.

De vakjury bestond dit jaar uit Madeleine Maaskant (directeur van de Academie van Bouwkunst Amsterdam), Bart Reuser (architect en eigenaar Next architects) en Marieke Berkers (architectuurhistoricus). Dit drietal nam de opdracht aan om het Amsterdamse bouwproject uit 2015 aan de wijzen dat óf het mooiste was van allemaal, óf het meest creatieve antwoord op de actuele situatie in Amsterdam óf het meest uitdagend en vernieuwend - idealiter: alles tegelijk. Unaniem hebben zij een winnaar gekozen. Architect én opdrachtgever van dit project worden beloond met de Gouden medailles van de Amsterdamse Architectuur Prijs 2016.

Opvallend in 2016

De jury roemde bij vele projecten de opdrachtgevers: door hun duidelijke keuze voor kwaliteit, hun uithoudings- en doorzettingsvermogen, en hun geloof in de creativiteit en inventiviteit van sommige ontwerpen. Opvallend in 2016 was ook de aandacht voor duurzaamheid, wat zowel bij architecten als opdrachtgevers hoog in het vaandel staat. Niet verrassend maar wel noemenswaardig is de daling van het aantal werkgerelateerde gebouwen. In de woningbouw was er veel aandacht voor de diverse wensen van bewoners. Zelfbouw heeft in Amsterdam in de afgelopen jaren meer ruimte opgeëist en gekregen. De jury heeft grote waardering voor de bewoners die de stad op deze manier verrijken, en vroeg zich af of een zelfbouwstraat in de toekomst misschien een kanshebber zou kunnen zijn voor de A.A.P.

De tien genomineerde projecten

De jurytour begon de dag met drie projecten in Amsterdam-Noord. **De Houtlofts** van **ANA Architects**, in opdracht van **Huiz&**, bevinden zich in de Bosrankstraat, een echte zelfbouwstraat met zeer gevarieerde en uitgesproken woningen. Het viertallige ensemble voegt zich goed in de straat door de sculpturaliteit van de houtskeletbouw en

de speelse afwisseling van balkons en vides.

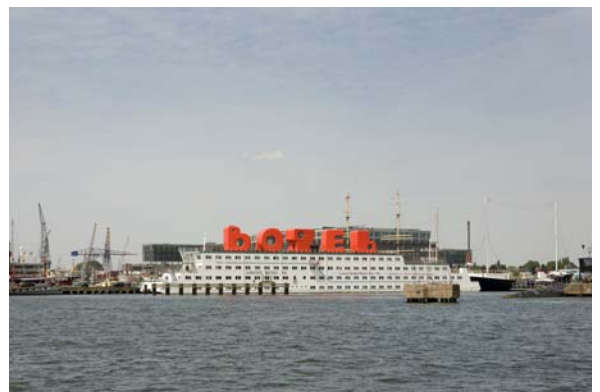
De vier huizen hebben ieder een eigen indeling en plattegrond, en zijn flexibel in gebruik van woon- en werkfunctie. De duurzame keuze voor houtskeletbouw brengt voorwaarden voor de overspanning met zich mee die invloed heeft op de ruimtes. De Houtlofts zijn licht en ruimtelijk en de werkrumtes op de begane grond verlevendigen de straat.

Het **Noorderparkbad** van **de Architecten Cie.** is een nieuw zwembad dat het oude Floraparkbad vervangt. Het bad is een ontmoetingsplek voor nieuwe en oude 'Noordelingen' met binnen- en buitenbaden, een glijbaan en een horecagelegenheid voor de hele buurt. De jury heeft veel respect voor het meest duurzame zwembad van Nederland dat in opdracht van de **Gemeente Amsterdam** is gebouwd. De gevels zijn eigentijds vormgegeven terwijl het metselwerk ook verwijst naar de stijl van de Amsterdamse School in de omliggende buurt. De hemelwaterafvoer is op een bijzondere manier verwerkt in een metalen gordijn dat als een 'voile' om het bad is gedrapeerd. Binnen valt de transparantie, het materiaalgebruik en de prettige atmosfeer op. Het daglicht valt zelfs de kleedkamers binnen, en verbindt binnen en buiten met elkaar. Door verlaagde plafonds en een houten constructie is ook de akoestiek aangenaam en de jury is van mening dat het bad exemplarisch is voor de enorme ontwikkeling die Amsterdam Noord doormaakt.

Op de hotelboot staan sinds vorig jaar vijf bijzondere hotelkamers: Loftletters in de vorm van de naam **BOTEL**, ontworpen door **MMX Architecten in samenwerking met Jord den Hollander** en in opdracht van **Amstel Botel, Sandra Chedi**.

Er is met een breed team aan de vijf letters gewerkt, elke kamer heeft een eigen thema en eigen stijl. Het enthousiasme van opdrachtgever en architect is groot en de daadkracht van de opdrachtgever is bewonderenswaardig. Ook de betrokkenheid van diverse bedrijven in de buurt maakt het project tot een goede aanvulling op het NDSM terrein.

De letters hebben een hoge evenementswaarde en voor het hotel werken ze als een *landmark*. De kwaliteit van de letters is wisselend, de grote kracht zit in de diversiteit en uniciteit. Het project is een ode aan creativiteit en de liefde voor ontwerpen straalt er vanaf.

De route voerde de jury naar de Houthaven, waar het Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) gebouw **PUUUR Blok** van **Atelier PUUUR in samenwerking met Vink Bouw** is gerealiseerd. PUUUR blok is ontstaan door goed ondernemerschap waarbij risico's zijn genomen. Het is een schoolvoorbeeld van CPO, met grote betrokkenheid van de bewoners die ook opdrachtgever zijn. Er is een winkel geïntegreerd en voor alle bewoners is er een collectieve fitnessruimte en een gedeelde daktuin. Het natuurstenen appartementencomplex doet

mediterraan aan en de bewoners hebben gezamenlijk geïnvesteerd in duurzame oplossingen. PUUUR Blok heeft door zijn gemeenschappelijke aanpak een hoge kwaliteit weten te genereren in een tijd dat veel van de woningbouwprojecten stil lagen.

Vlak buiten de Ring-West heeft **Geurst & Schulze Architecten** in opdracht van **Eigen Haard** een monumentale tweeling laten verrijzen: **De Titaan**. In gespiegelde kleurstelling staan sociale woningbouw en middenhuur naast elkaar. De duidelijke keuzes in de detaillering geven een rustig beeld en ademen grote kwaliteit. Uit gesprekken met de bewoners bleek een grote behoefte aan gevarieerde plattegronden, waar de opdrachtgever alle ruimte voor heeft gegeven. Op deze complexe locatie vormt dit karaktervolle pand een aanwinst voor de buurt.

Vanuit West vervolgde de route zich naar IJburg in Amsterdam Oost. **The Couch** van **MVRDV** is een kenmerkend tennisclubhuis waarbij een simpel gebaar de meerwaarde van creativiteit toont. Het golvende dak geeft binnen sfeer en intimiteit en doet buiten dienst als royale tribune. De typologische verrijking gaat samen met bijzonder opdrachtgeverschap van **TC IJburg**. Het clubhuis is uitgesproken in zijn expressieve rode kleur, die consistent in het hele tennispark is vastgehouden. De jury verwacht dat The Couch met veel plezier als woonkamer voor de buurt zal functioneren.

In het centrum van de stad is **De Tandwielenfabriek** een oase van rust. Ontwikkelaar **Buro Amsterdam** heeft lef getoond om op deze locatie een fabriek te transformeren tot koophuizen in het hogere segment voor de 'happy few'. In de handen van **Ronald Janssen Architecten i.s.m. Donald Osborne Architect** is het industriële karakter op eigentijdse manier bewaard gebleven. De geperforeerde entree, met tussenruimte, werkt krachtig. Deze is in balans met de omgeving en nodigt uit om de binnenstraat te betrekken bij de woningen. De slaapkamer, balkon en patio zijn klein ten opzichte van de royale en hoge benedenruimte. Bij het enige transformatieproject onder de genomineerden getuigt een scherp oog voor het bestaande van grote kwaliteit.

De volgende stop was het **Museum Ons' Lieve Heer op Solder** dat na een periode van 14 jaar de nieuwe entree kon presenteren. Grote waardering was er van de jury voor het proces en het doorzettingsvermogen van een sterk team van opdrachtgever **Stichting Ons' Lieve Heer op Solder** en **Felix Claus Dick van Wageningen architecten** en restauratiearchitect **Frederik Franken**. Het lange proces heeft gezorgd voor zeer weloverwogen keuzes. Het bestaande gebouw is

ondergronds verbonden met de nieuwe entree. Via deze tunnel wordt de bezoeker mooi het museum ingeleid met een verrassende routing waarbij de oorspronkelijke schuilkerk op zolder op een geheimzinnige wijze te vinden is. Tegelijkertijd wordt het belang van de steeg tussen de twee gebouwen zichtbaar met een mooie raampartij. De nieuwbouw voegt zich uitstekend in het straatbeeld van de Oudezijds Voorburgwal.

Aan het Museumplein kreeg ook het **Van Gogh Museum** een nieuw entreegebouw, ontworpen door **Hans van Heeswijk Architecten en Kisho Kurokawa Architect & Associates** in opdracht van **Stichting Van Gogh Museum**. Met deze ingreep zijn alle entrees van de musea naar het Museumplein gedraaid, waarmee de grote bezoekersstromen makkelijker hun weg kunnen vinden. De nieuwe entree van het Van Gogh Museum is gebaseerd op het optrekken van de halve cirkel die in het oorspronkelijk ontwerp van Kurokawa een verzonken vijver was. De mogelijkheden van glas als constructief element zijn tot het uiterste opgerekt. Het resultaat is een zeer open en transparant gebouw, dat toch een eenheid vormt met het bestaande hermetisch gesloten paviljoen. De monumentale transparante trap is niet alleen een toegang, maar werkt ook als tribune en houdt de ruimte open en licht. De entree is een ruimtelijk plein geworden en een aanwinst voor het Museumplein.

De jurydag eindigde bij de **Tugelablokken** in de Transvaalbuurt. Twee van de vijf door Willem Leliman ontworpen woonblokken zijn door **M3H Architecten** in opdracht van **woningcorporatie Ymere** vervangen door bijzondere nieuwbouw. De nieuwe blokken passen naadloos in het straatbeeld en de gevel is een prachtig voorbeeld van moderne baksteenarchitectuur. Met **AtelierNL** is een ontwerp gemaakt waarin kleur, detaillering en geschiedenis van de plek bijeenkomen. Ook het proces met de bewoners is zorgvuldig geweest, waardoor veel van de bewoners konden terugkeren. De binnentuin en binnengevels sluiten minder goed aan op de algehele uitstraling, de trapportalen zijn weer licht en zeer ruimtelijk. De zorgvuldigheid waarmee dit project op sociaal, artistiek en architectonisch niveau is uitgevoerd maakt het tot een parel in de stad.

DE WINNAAR

De jury heeft genoten van alle projecten en is onder de indruk van de hoge kwaliteit die architecten en opdrachtgevers tentoon hebben gesteld. De inventiviteit en creativiteit van **BOTEL** en **The Couch** verrijken de stad met een lichtheid waar het ontwerpplezier van afspat. Uiteindelijk kwamen in het juryberaad twee projecten boven drijven: het **Noorderparkbad** en de **Tugelablokken**. Twee projecten die de architectuur vieren met zorgvuldigheid, kwaliteit en schoonheid.

Op basis van de complexiteit van de opgave, de integrale aanpak en de brede functie heeft de vakjury unaniem besloten dat de Amsterdamse Architectuur Prijs 2016 gaat naar :

HET NOORDERPARKBAD van de Architecten Cie. in opdracht van Gemeente Amsterdam